

Glatz Ferenc Szeged 2013. január 8.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, Elnök úr! ..... épületében, termeiben vagyunk. Kedves Kolleginák, Rektor úr! Nem tudom üdözölni, mert elment, válaszoltam volna neki a vízvezetékszerelőkről valóban, mint akadémiai elnök idéztem. De most engedjék meg, hogy mindenek előtt magamat idézzem. Két évvel ezelőtt ebben a városban egy megnyitó beszédet tartottam egy konferencián, amelyik a délvidéki magyar ellenes vérengzésekről volt összehívva. És akkor valóban késtem néhány percet, mert bementem szembe a dóm épületébe és fölidéztük ott üspük úrral 1989. májusát, amikor éppen miniszterként szolgáltam az adminisztrációban és több évtized után kinyitottuk ..... kriptáját. a konferencia után visszamentem és azt mondtam, hogy a világot megváltani nem lehet, de okos, szorgalmas munkával fenn lehet tartani. Tegnap ismét elmentem az épületbe a volt kollegákkal ismét megnéztük a megfelelő helyeket és nagyon örültem annak, hogy .... városa és az én Magyar Tudományos Akadémiám ennek a konferenciának helyt ad. Örültem azért, mert soha annyira nem, mint most szükség van a ...dorfi gondolatokat felidézni, aki nem rendszert akart váltani, hanem rendszert akart építeni, tudomásul vette a háborús vereséget és tudomásul vette azt, hogy a háború után, amit elvesztettünk a fegyverekkel ennek a népnek itt a Kárpát-medencében egyetlen érvényesülési lehetősége van amennyibenszellemét, műveltségét nem csak emeli, európai szinten műveli, hanem terjeszti és a társadalom legszélesebb köreit felemelni akarja. Úgy gondolom, hogy ez az európai, nemzeti politika, amelynek meghirdetése az ő nevéhez fűződik - ő annak idején ezt neonacionalizmusnak -, tehát új nemzeteszmének nevezte, azt hiszem most is érvényes és nagyon fontos. És amikor mi itt a Kárpát-medencei népek történelmének elmúlt évszázadairól beszélünk és ezen évszázadokban keressük a konfliktusok okait és keressük a konfliktusok feloldásának módjait, amelynek az egyik formája a megbékélés, de megbékélni azok között van szükség természetesen, akik között konfliktusok voltak vagy konfliktusok vannak. És én úgy gondolom, hogy a Magyar Tudományos Akadémia azzal, hogy helyt ad egy fiatal társaságnak - mondanám így, ennek a kutató központnak, a délvidék kutató központnak, mutatja, hogy a folyamatosságra, a korosztályok közötti folyamatosságra szellemi életben a folyamatosságra, a tudománynak milyen nagy figyelemmel kell lennie. Fontos természetesen történész szemmel is mindaz, amit itteni barátaink megkezdték és amit folytatnak, mert egy olyan időszakban amikor a világ érdeklődése csökken a térség iránt, rendkívül fontos, hogy a térségen lévő honos népek önmaguk próbálják meg a jövőt úgy fölépíteni, hogy ahhoz ezt nagyon fontosnak tartom ezt a ....dorfi gondolatot, hogy a jövő felépítéséhez az új épület emeléséhez a múltnak minden hasznosítható követ fel kell használni. Ezt kívánja a józan ész. Egy olyan időszakban, amikor a délkelet-európai térségnek a jelentősége a társadalomtörténeti kutatásokban éppúgy, mint sajnos a beruházás politikában a világ színterén visszaesett. Azzal, hogy a Szovjetunió összeomlott, megszűntek az Egyesült Államokban, Angliában, Franciaországban, jobbra német nyelvterületen is a nagy délkelet-európai kutató központok. Legutóbb például 2009-2010-ben, a ..... Münchenben 34-től való működését beszüntette, megszüntették a délkelet-európai kutatást és és áthelyezték Regensburgba a maradék kutatókat az általános kutatók keretében. Tavalyi évben megszűnt az ..... Bécsben, amelyet 1962-ben hívtak létre, amely nemzedékek sorát nevelte föl. Többek között itt a helyi kutatók között is jól ismert barátomat ....., Arnold ..... és a többieket, akik ennek a délkelet-európai térségnek nemzetközileg ismert kutatója és az egyetemen az egységes keleteurópai kutató központba helyezték és ha megnézzük a személyi állományokat ezen új kutatóintézetek élén, akkor ott általában ott a lengyel és az orosz

történelem és társadalomtudományok, sőt ha úgy tetszik a befektetéspolitika szakértői vannak. Sajátos módon Délkelet-Európa európai uniós kiterjesztését nem követi a világban egy érdeklődés a térség iránt. Hogy ebben mennyi van, mint ilyen intézeti igazgatósági tagjának van alkalmam ezekbe a dokumentumokba betekinteni, hogy ebben mennyire van benne a félelem a térség etnikai szociális konfliktusaitól. Hogy mennyire van a félelem attól, hogy Kína végülis, ha úgy tetszik megkapta az európai unió egyik részétől a térség iránti nagy befektetésekre a lehetőséget, hiszen nehogy azt higgyék, hogy egy kis állam neki áll és egy új európai uniós Kína politikát kezd csinálni. Ehhez sajnos magyarnak kell lenni, hogy azt higgyük, körülöttünk forog a világpolitika. Azt, hogy Magyarország vagy a térség kínai befektetés övezetté válik, az egy megegyezés a Kínai Népköztársaság és az Európai Unió vezetői között. Lehet, hogy ennek is része van, nem tudjuk pontosan mi az oka, de én azt szoktam mondani, mindenből meg kell tudni a mi hasznunkat és ami hasznunk nekünk ebből az, hogy mi magunk foglalkozhatunk a mi magunk múltjával és a mi magunk jövőjével. Ezért is úgy gondolom, hogy ennek a fiatal és most alapuló kutatási szervezeti egységnek a délvidék kutatóintézetnek a jelentősége a nemzetközi történetudományban, a nemzetközi társadalomtudományokban rendkívül fontos lehet és tulajdonképpen attól függ, hogy mi ezt idősebbek mennyire tudjuk támogatni és hogy a fiatalok ezekkel a lehetőségekkel mennyire tudnak élni. A lehetőségekkel való élés, ezt szeretem idézni. Kossuth szerint: az ..... tudománya a politika, tehát a lehetőségekkel való okos élés. Én egyszer botladoztam az adminisztrációban egy évet aztán ugyanúgy visszamentem a kutatóasztalhoz és egyszer kiszaladt a számon, hogy Kossuth nagyot tévedett. Mert a politika nem az ..... tudománya, a lehetőségek kihasználásának tudománya, hanem szerintem a politika a lehetőségek teremtésének tudománya. Tehet meg kell tudni teremteni a lehetőségeket, amelyek között aztán mi magunk berendezzük a mi magunk világát. Rendkívül fontosnak tartom tehát, hogy akadémiai központban, ugyanakkor itt Szegeden, abban a térségben, amelyeknek ha úgy tetszik stratégiai, kultúrpolitika stratégiai a délvidékkel való kapcsolatteremtése az Akadémia vezetése előtt már 1996 óta, én akkor lettem elnök, tulajdonképpen célkitűzés és továbbra is az, ahogy ugyanilyen célkitűzése van a miskolci, a debreceni központnak, az észak-erdélyi térséggel kapcsolatban és lehetne esetleg még tovább Pécsnek és a többi akadémiai központnak ilyen lehetősége. És ezt kihasználva megítélésem szerint ezeket a szomszédokkal való tudományos kapcsolatokat megfelelően tudjuk és tudnánk is ápolni. A mai konferencián látva ezt a címet, amelyet fiatal barátaim adtak a konferenciának, én azt a címet kértem magamnak, hogy a megbékélés feltételei és szüksége. Amikor az akadémiai vegyes bizottságot létrehoztuk és ne felejtsek el kérem, hogy vegyes bizottságról van szó. A vegyes bizottság azt jelenti, hogy abban benne vannak a szerb kollegák, benne vannak a magyar kollegák. Tehát mi nem egy magyar Szerbiát vagy Szerbia történelmét, nem is egy magyar délvidék történelmét kutató társaságnak, intézménynek vagyunk a tagjai és vezetői, hanem egy vegyes bizottságnak. Amelyiknek a létrehozásában a cél az volt, hogy a két akadémia, a szerb és a magyar akadémia egyeztessenek. Egyeztessenek a közös térség, közös történelem kutatásáról. A mi eredeti elképzelésünk az volt természetesen, míg ez állami szintre emeltetett volna, hogy a térség egészének történelmét akarjuk majd kutatni és erre szervezünk projekteket, így is indultunk, hiszen az államelnökök megegyezése előtt már ennek a bizottságnak az alapjait kezdtük építeni, részben az itteniekkel, részben a pécsiekkel ..... És akkor vissza akartunk menni egészen a XIV. századig, amely a XIV. század végén a délvidék különböző etnikumai a török hatására fölnyomultak a Kárpát-medencébe és amikor az együtt élésnek ezek a különböző formái kialakultak. Mi magunk is úgy gondolozunk történészek ennek a térségnek a történelméről és a 944. évi népiirtásnak a megítéléséről, hogy hogyan

vezetett az együtt élés a tömeggyilkossághoz. Ezt a címet is adtuk tavaly a nagy konferenciánknak, most már tavaly előtt kell mondanom, 2011-ben: Az együttéléstől a tömeggyilkosságig. Mi most a tömeggyilkosságnak és a tömeggyilkosságoknak a történelmére vállalkoztunk, működésünknek feltehetően elsődleges periódusában és voltak ezzel természetesen ezzel kapcsolatban különböző céljaink. Az idén augusztusban számot vetettünk az elmúlt másfél évnek a munkájával és meg kellett állapítanunk a következőket.

1. Valóban a világot megváltani nem lehet, de valóban okos, szorgalmas munkával fenn lehet tartani. Nem tudunk mi, aki egy kicsit is ismeri a történettudomány történetét és általában a tudomány természetét, az tisztában van ezzel. Nem tudunk mi roham munkában több száz folyómezer iratanyagot szálsanként átnézve rekonstruálni listákat. Nem tudjuk ezeket a listákat egyik napról a másikra szembesíteni a tárgyi emlékkultúrával, amelyen a néprajzosok dolgoznak a visszaemlékezéssel. Nem lehet egyik napról a másikra sok helytörténeti munkával az országos adatokat összevetni, annak a forrásfifikáját elvégezni. Ez egy hosszantartó és egy nagyon fontos napi apró munkák sorozata. Aki egy kicsit is ismeri a történetkutatás természetét – mert az, hogy sokan belebeszélnek, az nagyon jó – hiszen Magyarországon két dologhoz mindenki ért – mondtuk régen. Az egyik a foci, a másik a történelem. Most már hozzá kell tenni, van egy harmadik is, a politika. Ebben az országban, ha így megy ez tovább, az apraja-nagyja, főiskolát végzett, mindenki azt hiszi, hogy ő pontosan meg tudja mondani, hogy Magyarországnak milyen stratégiai politikát kellene. Kellene egy nyugati irányú politikát folytatni. Pontosán tudja, hol kellene erőt mutatni, hol kellene megalkudni és így tovább. Ebben a mi szakmánk, a történettudomány egyrészt nyertes, mert a történelem iránti érdeklődés rendkívül nagy. Másrészt viszont a történettudomány vesztes is olyan értelemben, hogy amikor már azt hittük, hogy nem fog többet a politika és most itt nem a politikusokról van szó, hanem a politikáról van szó. A politika belebeszélni a történettudomány szakkérdéseibe, addig ha úgy tetszik a legkülönbébb politikai erők – most nem feltétlenül pártokat értek alatta -, de politikai pódiumon szereplők is fontosnak tartják, hogy az ő történet szemléletüket rajtunk számon kérjék. És ha valaki nem úgy gondolkodik x vagy y kérdéstről, legyen szó akár Délvidék történelméről, akár Mohácsról, akár a Don kanyarról, akár a XVIII. századi intézményes berendezkedésről, akkor elkezdődnek hazaáruló, ilyen bérenc, olyan bérenc, rossz magyar és a többi kifejezések. Nehezen tűrjük ezt történészek, egyesek. Mi az idősebbek már hozzá vagyunk szokva, mert voltunk mi már osztályárulók, voltunk mi már ilyenek-olyanok, amikor például éppen ..... kezdtük rehabilitálni 1969-ben, vagy H..... 1970-ben, vagy Szegfű Gyulát 1983-ban. mert egyesek azt hiszik, most kell a ..... rehabilitálni, mert 89 előtt amit írtunk, azt tessék eltemetni, arról nem is kell tulajdonképpen beszélni. Én úgy gondolom tehát, hogy a történészeknek jó is az, ha belebeszél a társadalom, ... kimondottan szeretem ha belebeszélnek, és ugyanakkor vannak, akik úgy gondolják ez inkább árt. Amikor megalakítottuk a történész bizottságot, pontosabban ezt a vegyes bizottságot, ennek a magyar tagozatát 2011 januárjában, akkor én ahhoz az elvhez tartva magamat, hogy a jövő ház építéséhez minden a régiből megmaradt építőkövét föl kell használni. Azt mondtam ez egy olyan bizottság legyen, amiben mindenki legyen benne. Függetlenül attól, hogy képzett történész vagy például, vagy nem. Meg kell mondanom, hogy az akadémián sok szemrehányást kaptam ezért. De én azt mondtam, legyenek benne képzetlen helytörténészek,

legyenek benne akadémiai történészek, legyenek benne professzorok, legyenek fiatalok, legyenek benne vidékiek, fővárosi kutatóintézetiek és ragaszkodtam ahhoz, hogy legyenek benne határokon túli magyar történészek is. Itt említem Fodor Istvánt vagy Mező Zsuzsit, természetesen említhetném képviselőjét. Úgy gondolom helyes volt ez a merítés, helyes volt az, hogy mi a korábbi kutatói nemzedékek és a legfiatalabbakat is behoztuk a bizottságba, integráltuk őket. Úgy gondolom, ezt a mostani konferenciát rendezőit úgyis fölfoghatjuk mint ennek a szerb-magyar vegyes bizottságnak egyik hajtását, egyik ágazatát, egyik fiatal testvérét, egyik együttműködését. Az volt az elképzelésünk, hogy intézményeket kell teremteni. Most is meg vagyok győződve és ezt a német tudománypolitika vezetőitől vette ezt az elképzelést, hogy a tudomány az intézményekben él tovább. A folyamatosságot nem csak a hagyományos, több ezer éves kutatás módszertanokban lehet biztosítani, ahol a professzor körüli tanítványok műhelyt képezve egymás után adták tovább az ötleteket, elgondolásokat, eljárásokat, hanem olyan modern intézményeket kell szervezni, amelyben a kutatói közösségek alakulnak ki. Ezért is azt gondoltuk, hogy addig nem tudunk megerősíteni lenni a délvidéken egy olyan intézményt, mint amelyet megcsináltunk ..... 1989-90-ben – ekkor még az adminisztrációban szolgáltam. Vagy ahogy később nem erősítettük meg az erdélyi ..... egyesületet 96 után lent Kolozsváron. Addig, amíg nem jön létre valami ilyesmi kutató központ vagy intézmény, addig a délvidék történelmének kutatását egyének hordhatják ugyan a vállukon, de ennek nem lesz túl sok hozadéka. Úgy gondolom helyes volt, hogy a választásunk Zentára esett, ahol is kialakult az a központ és az a kutatási szervezet, amelyik aztán az év során, másfél év során lent délvidéken napi kutatási feladatokat elvégeztek. Helyes volt szerintem, hogy vitákkal, de kimódoltuk az úgynevezett kutatási feltételek mellett az úgynevezett alapelveket is. Ezek az alapelvek valahogy úgy hangoztak és ezekről itt két éve beszéltem, hogy megbékélés, de hogyan. Mert a megbékélésnek vannak feltételei, vannak kényszerítő szükségéi, de vannak feltételei. azt mondtuk szükséges, mert a térség egész jövőbeni fellendülése szempontjából fontos befektetésekre, fontos politikai vállalkozásokra rávetül még mindig két év olyan föloldatlan konfliktus, amely föloldatlan konfliktust mi ugyanúgy érzünk, mint a határok másik oldalán élő szerbek vagy horvátok – most a délvidékről beszélünk. Ezek között az egyik az, hogy a kisebbségi kérdés mindaddig, amíg az autonómia különböző formái a personalistól a területi autonómiáig nem biztosítjuk a tömb, illetve a szórvány kisebbség részére, addig természetesen nem beszélhetünk arról, hogy a megbékélés feltételei jelen lennének. Ennek a megoldása tehát az egyik feltétele, ezért indítottuk 2008-2009, majd 2010-ben a határon túli vezető pártoknak a budapesti konferenciáját, hogy az Európai Unión belül kisebbség politikai lehetőségeket segítsünk jobban kihasználni mind a Felvidéken, mind a Délvidéken, mind pedig Erdélyben. A másik ilyen árnyék, ami rávetül ezekre a jövőbeni együttműködésekre az a történelmi konfliktusoknak a ki nem beszélése, föloldatlansága. És ezek között mondtuk 2007-ben az egyik a ..... doktrína és annak a magyarságot is sújtó hatása. Főleg a Felvidéken és azt mondtuk ennek a másik ilyen vetülete – mondtuk 2009-ben – az az, hogy a délvidéken az 1944-es, 45-ös magyar ellenes tömeggyilkosságok, népiirtások nem kerültek máig tárgyalásra. És akkor azt mondtuk, hogy ezek a feltételeknek a megteremtésében nekünk, mint történészeknek részt kell venni és ezért alakult meg tulajdonképpen néhányunk javaslatára a két államelnök előterjesztésében a szerb-magyar akadémiai vegyes bizottság, amely 2010 december 15-én

tartotta első találkozóját Budapesten és a magyar tagozat megalakult 2011. januárban Budapesten, a szerb tagozat pedig megalakult 2011. márciusában Szerbiában. Rendkívül fontosnak tartottuk, hogy a kutatási feltételeket is biztosítsuk. A kutatási feltételek biztosítása azt jelentette és meg kell mondanom, hogy személy szerint egészen kiváló, remek akadémikus kollegákra találtunk vagy nem akadémikusokra is, de történészekre Szerbiában. Azoknak a feltételeknek a megteremtése, amelyek lehetővé teszik a hozzáférhetést az 1944-45-ös iratanyagokhoz. Meg kell mondanom, ennek az együttműködésnek vannak politikai feltételei is, ez azért köztudott, hogy a levéltári szabályozások nem egyszerűen szakmai fórumokon dőlnek el, hanem politikai fórumokon. Feladatának tartotta a bizottság és itt nem minden kérdésről fogok természetesen most beszélni, hiszen –ne haragudjanak – ezek nem a nyilvánosságra való, hogy hogyan sikerült közbenjárunk például a kollektív felelősség elvének kiiktatásáról, illetve ennek mérsékléséről és kiiktatásáról abban a bizonyos törvényben, amelyik aztán elfogadtatott, de aztán mégis változtatott 2011 decemberére és aminek következtében az egész kárpótlás ügyéhez másként lehetett közelíteni szakmailag és politikailag is. Meg kell mondanom, hogy az akkori szerb kormányzat részéről, noha az is természetesen ki van szolgáltatva a parlamenti politikai játékoknak egy nagyon megértő és egy nagyon támogató fogadtatásával találkoztunk. Fontosnak tartotta ugyanakkor a bizottság azt is, hogy elmondja őszintén, hogy nem csak azt, hogy nem lehet hajrá munkával itt most neveket és sorozatokat felsorakoztatni és egyáltalán nem biztos, hogy az áldozatok száma annyi volt, mint amire mi listákat találunk. Hiszen egyszerűen az akkori adminisztráció nem tekintette feladatának, nem is volt fölkészülve, ha úgy tetszik, az új titoista adminisztráció arra, hogy ezeket a bizonyos mérsárlásokat, gyilkosságokat bíróság nélkül hozott, legkülönbözőbb módú eljárásokat írásba rögzítse. De tudomásul vette a bizottság, hogy rajtunk keresik még mindig mindenkit. Rajtunk keresi természetesen az ő rokonait, az ő szomszédait, az ő hozzátartozóit és nem néznek jó szemmel mi ránk, ha elmagyarázuk, hogy egyáltalán nem biztos, hogy a neve valahol is föl fog maradni. Ezért is úgy gondoltuk, hogy akadémiai intézetek támogatásával úgynevezett módszertani konferenciákat kell szervezni. Részben az ..... használatára, tehát a szóbeli visszaemlékezések használatára. Részben pedig a levéltári kutatások szervezésére hoztunk létre ilyen konferenciákat, amelyek megítélésem szerint nemzetközi mércével mérve is gyors ütemben és jól dolgoztak. Ugyanakkor fontosnak tartottuk, mert tisztában vagyunk azzal, hogy a délvidéki események tárgyalásának nemzetközi szakmai környezetet és nemzetközi szakmai fórumokat biztosítsunk. Nem csak azért, mert itt nem csak a magyarok elleni tettekről volt szó, hiszen németek ellen, zsidók ellen és románok, szlovákok ellen is ugyanezekkel az eljárásokkal léptek föl, hiszen ezek etnikai alapú, másrészt pedig politikai alapú tömeggyilkosságok voltak. Hanem azért is fontosnak tartottuk és meg kell mondanom, és ismét egy szakmai szemponthoz fogok most érkeznem. Ennek a délkelet-európai térségnek a II. világháborús történelme nem része megfelelően a nemzetközi kutatásoknak. A Titoista Jugoszlávia történészei, akik között igen kiemelkedő emberek voltak, természetesen sokat ismertünk közülük, nem tartották témának beemlíteni a világháború történelmébe ennek a térségnek a történelmét. Felteszem azért is és ezt most csak feltevés, hiszen konkrét hisztográfiai vizsgálatokat nem végeztünk, itt kiderült volna az, hogy ebben a térségben végrehajtott népirtások valami egészen különleges világcúcsot jelentenek a II. világháború történelmében. Hiszen ilyen több száz ezres, ugye itt milliókról beszélünk, de

kollegáim inkább több száz ezerről beszélnek. Több százezres agyonveréseket, bírósági ítélet nélküli, úgynevezett népitéleteket. Ilyen méretekből, ilyen bosszúállás a világháború lezárásakor eddigi ismereteink szerint a világháború történetében nem volt. Ezért hát rendkívül fontosnak tartottuk, hogy nemzetközi fórumokat teremtsünk. Sokan azt mondták, hogy a ..... elmaszatozza a tényeket, régi internacionalista hagyományok alapján akarja berendezni ezt a kutatást. Pedig ez csak magyar és szerb. Minden politikus úgy érzi, hogy azzal, hogy szószékhez kerül, joga van belebeszélni nem csak a kenyér árába, de a Mohácsi vészbe is, mindenbe. A legrosszabb reflexek jönnek vissza a XX. századból ebben a időszakban a magyar történetírás egére. De meg vagyunk róla győződve, hogy ez egy szakmai ügy is, tehát magyar nemzetpolitikai ügy is. Az ottani embereknek érzelmi, az ott érintett társadalomnak vagyoni kárpótlási ügye, de ugyanakkor ez történelemtudományos szakmai ügy is. Ezért rendkívül hálás vagyok az itt ülő szerb kollegáknak, hogy olyan készségesen jöttek el és beszéltek Budapesten a saját maguk történelméről. Nem csak mi hánytuk szemre azt, hogy ők hogyan gondolkodnak, egymás közt ugyanúgy vitában voltak. Nincsen magyar álláspont és nincs szerb álláspont. Ez tudomány, itt tudományos álláspontok vannak és a tudományos álláspontok nem sorakoznak nemzeti .....ba, hála istennek, nem sorakoznak. És nagyon hálás vagyok a szerb kollegáknak, hogy olyan nyitottak voltak, pedig közöttük is óriási nézeteltérések voltak, aki végighallgatta a konferenciát, az láthatta. De ugyanakkor képesek voltak arra, hogy felsorakoztassák a szerb történetírás javát és a szerb történetírás belüli vitakérdéseket is erre a konferenciára. Végül kedves kollegák, tisztelt hallgatóság! Meg vagyok győződve, hogy igaza volt ..... abban is, hogy a vesztes háború után, mert a háborút elvesztettük kérem. Lehet szórakozni és mint a kisgyerekek otthon ólomkatonákkal újrajátszani egyes csatákat, elvesztettük a háborút, kétszer elvesztettük a háborút. Ennek senki nem örül. Magyar ember szerintem nem örül, sőt biztos vagyok benne, mindenki átérzi, hogy ez egy nemzeti közösség minden tagjának milyen szellemi, érzelmi és anyagi veszteséget hozott. De a mi dolgunk az, hogy újra berendezzük ezt a Kárpát-medencét és hogy az Európai Unió keleti kiterjesztése után érzelmileg olyan állapotba hozzuk az itt élő népeket, hogy azok teljesen korrekt módon rendezni tudják a maguk történelmét és a maguk jövőjét. Ezért is rendkívül fontosnak tartom, hogy ez a kutatás mindig nemzetközi szinten legyen. Rendkívül fontosnak tartom, hogy az itteni eredmények becsatornázása kerüljön, analízisra kerüljenek a világ történettudományában és rendkívül fontosnak tartom, mint ahogy azt itt is látom, hogy ugyanakkor a publikum és a széles közönség a média segítségével erről értesülhet. Eddig köszönetet mondtam a SZAB-nak, most hogy gratuláljak még egyszer azoknak a fiataloknak, kollegáknak, akik ezt a fórumot létrehozták és remélem, hogy a következő években ugyanilyen lendülettel és ugyanolyan optimizmussal fogják ezt a kutatási rendszert továbbépíteni, mert higgyék el minden intézményesedés kérdése is és higgyék el, igaz, hogy mi történészek minden éjszaka úgy kapcsoljuk ki a számítógépet, hogy na most megváltottuk a világot, de azért pontosan tudjuk, hogy a lassú szorgalmas napi munka nélkül semmiféle világmegváltást még csak előkészíteni sem lehet. Köszönöm a figyelmüket és gratulálok a rendezőknek, köszönöm a meghívásukat.